

MAPPING METHOD IN ARCHEOLOGY

Abstract: The presented briefly theme suggests the possibility of proposing the conclusion that mapping method is an essential part of the archaeological survey. The useful result of its implementation is connected with the assurance. It is achieved by the necessary and adequate enough resources and time to ensure the realization of archaeological activity.

Author information:

Svetlozar Stoyanov
Logistic engineer and technician "Construction and architecture"
Secretary of the Branch of the National institute of archaeology with museum in Shumen
✉ s_v_stoyanov@abv.bg
🌐 Bulgaria

Keywords:

Mapping method, archaeology, assurance.

Науката разполага с множество методи за получаване на достоверна информация и с методики за тяхното приложение. Всеки метод има своето предназначение и ограничения. Изборът на метод на изследване зависи не от желанието на изследователя, не от неговото настроение или произвол, а от решаваните задачи и от съдържанието на проверяваните хипотези [10, с. 28].

При избор на един или друг метод изследователят е необходимо да познава не само неговото предназначение и възможности, но и технологията, т.е. последователността от образуващите го интелектуални процедури. Това са задължителните и съвкупни редове от определени операции за изпълнение [10, с. 37].

Сред базисните класически методи в археологическите изследвания своето заслужено място заема и т.нар. картографски метод. Той е характерен начин за използване на географска карта с цел опознаване и изучаване на изобразяваните на нея явления и обекти [1, с. 8].

Теоретичните основи на картографския метод и неговото приложение в научните изследвания са разработени от руския географ-картограф Константин Алексеевич Салищев (1905 – 1988). Роден е в Тула (Русия). През 1922 г. той постъпва в Московския държавен университет по геодезия и картография (МИИГАиК), а през 1923 г. избира географо-картографската специалност. Завършва своето образование през 1927 г. с квалификация инженер-геодезист. От 1936 г. Салищев е професор по съвместителство в МИИГАиК. През 1938 г. му е присъдена докторска степен (кандидат на географските науки) и от 1939 г. е на постоянна работа в същия университет (МИИГАиК). От 1941 г. Салищев е ръководител на катедра, а от 1942 г. преподава и в Московския държавен университет „М. В. Ломоносов” (МГУ), като от 1947 г. географският факултет на МГУ става негово постоянно работно място [2, с. 77 – 78; 9, с. 306, с. 307 – 308].

През 1936 г. научните занимания на Салищев са насочени изцяло в областта на атласната картография [9, с. 307].

В 1939 г. в Москва (Русия) излиза подготовеният от Салищев учебник „Основы картоведения. Общая часть” („Основы на картознанието. Обща част”), който е преиздаден през 1944 г. [2, с. 78].

По време Втората световна война, през 1943 г., в Москва, е публикувано и учебното пособие „Основы картоведения: Историческая часть” („Основы на картознанието: Историческа част”), в което Салищев обнародва своята теория за картографския метод на изследване. Трудът разглежда взаимовръзката в развитието на изкуството по създаване на географски карти

с достиженията на естествените и техническите науки. Представено е и заключението, че картата се явява най-древната форма на писане. За това научно съчинение на Салищев е присъдена степената доктор на техническите науки. През 1948 г. учебното пособие е преиздадено [2, с. 78].

В 1947 г. Салищев е активен участник в работата на Втория конгрес на Руското географско общество, а през 1956 г. оглавява комисия към Международната картографска асоциация (МКА) [9, с. 307].

Допълнената и актуализирана версия на учебното пособие от 1943 г. е учебникът „Основы картоведения. История картографии и картографические источники” („Основы на картознанието. История на картографията и картографски източници”). Издаден е през 1962 г., отново в Москва, за който, през 1963 г., Салищев е награден със златен медал от Руското географско общество [9, с. 307].

В периода 1964 – 1978 г. Салищев е вицепрезидент на МКА, а от 1968 г. до 1972 г. той оглавява тази престижна организация в качеството на неин Президент. За своята международна дейност е награден с медал на името на основателя на МКА Карл Манерфелд [9, с. 307].

Най-общо същността на обнародваната от Салищев теория за картографския метод на изследване е, че това е начин за теоретическо и проучвателско изучаване или за практическо приложение на знание, чрез систематизиран набор от дейности, за постигане на определената цел, при ползване на географска карта за опознаване и получаване на нови знания за изобразяваните на нея явления и обекти [3, с. 20; 5; 6, с. 145].

Направленията при използването на картографския метод за придобиване на знания в археологията са:

- общо изучаване по картата на местността и изобразените обекти и явления с техните функции и свойства;
- запознаване и с други картографски материали и източници преди началото на археологическото изследване;
- съгласувано и оптимално изучаване на картографските източници с археологическите такива;
- предварителни графични и текстови записки на резултатите от изследванията по карта;
- определяне на пространствени, количествени и качествени характеристики на обекта по карта;
- анализ, синтез и сравняване на място на данните от източниците;
- изводи, доработки и корекции на картата за нуждите на изследването, по време на изследването и след него [7, с. 16 – 17; 8, 72 – 73].

Съвременето налага необходимостта от широка база географски карти, която да бъде ползвана и обогатявана с резултатите от съответните изследвания [4, с. 141].

Представената тематика, накратко и в най-общ план, предполага възможността да бъде предложен извода, че картографският метод е неизменна част от изследванията в археологията. Полезният резултат от използването на метода е обвързан с осигуреността. Тя се постига с необходимото достатъчно и адекватно ресурсно и времево осигуряване за изпълнение на проучвателската археологическа дейност.

References:

1. **Aleksandrova, S., 2013:** Tipologiya i hronologiya na keramikata izrabotena na ruka ot rimskiya i rannovizantiyskiya period (I – VI v.) na teritoriyata na Bulgariya., V: Disertatsii, S., (BG), 2013, T.7, NAIM-BAN.
2. **Bilibina, N., Vereshchaka, T., 2014:** Kartograficheskoye obrazovaniye v MIIGAiK: traditsii i sovremennost', V: Stately po itogam nauchno-tekhnicheskikh konferentsiy, M., (RU), 2014,

- Vyp.7 (v 2-kh chastyakh), Ch.I [Prilozheniye k zhurnalu Izvestiya vuzov „Geodeziya i aerofotos"yemka", M., (RU), 2014, №6, MIIGAiK], 77 – 80, MIIGAiK.
3. **Bulashev, O., 2014:** Kartografichne zabezpechennya rekreacijnoyi i tury`sts`koyi diyal`nosti., V: Naukovo-teoretichny`j zhurnal „Slobozhans`ky`j naukovo-sporty`vny`j visny`k", X., (UA), 2014, #6 (44), 19 – 23, XDADF.
 4. **Galkovich, B., 1974:** K voprosu o primenenii kartograficheskogo metoda v istoricheskikh issledovaniyakh., V: Zhurnal „Istoriya SSSR", M., (RU), 1974, №3 (may – iyun'), 132 – 141, Nauka.
 5. **Klochkova, Ye., 2014:** Kartograficheskiy metod issledovaniya v landshaftovedenii., V: Kineziolog, R., (RU), 10.10.2014, kineziolog.su, <<http://kineziolog.su/content/kartograficheskiy-metod-issledovaniya-v-landshaftovedenii>>, 25.02.2017.
 6. **Komissarova, T., Morozova, O., 2015:** Vizualizatsiya geograficheskogo prostranstva kartograficheskim metodom., V: Nauchno-teoreticheskiy zhurnal „Vestnik Sankt-Peterburgskogo universiteta", SPb., (RU), 2015, Vyp.3, Ser.7 (Geologiya. Geografiya), 144 – 152, SPbGU.
 7. **Mongayt, A., 1962:** Zadachi i vozmozhnosti arkheologicheskoy kartografii., V: Zhurnal „Sovetskaya arkheologiya", M., (RU), 1962, №1, 16 – 35, AN SSSR.
 8. **Piotukh, N., 1998:** Kartograficheskiy metod v istoricheskikh issledovaniyakh: proshloye i nastoyashcheye., V: Istoriya. Karta. Komp'yuter, B., (RU), 1998, 72 – 88, AltGTU.
 9. **Postnikov, A., Shirokova, V., Snytko, V., Sobisevich, A., 2015:** Professor Konstantin Alekseyevich Salishchev kak istorik nauki., V: Godichnaya nauchnaya konferentsiya (2015), M., (RU), 2015, T.2 (Istoriya yestestvoznaniya i tekhniki), 306 – 308, LENAND.
 10. **Vurbanov, I., 2014:** Izsledovatel'ski metodi. Lektsionen kurs., 2014, S., (BG), SA D. A. Tsenov.